

ABONAMENTUL
Pe un an . 24 Cor.
Pe jum. an . 12 «
Pe 1 lună . 2 «

Nrul de Duminică
Pe un an 4 Cor. — Pen-
tru România și America
10 Cor.

Nrul de zi pentru Ro-
mânia și străinătate pe
an 40 franci.

TRIBUNA

REDACȚIA
și ADMINISTRAȚIA:
Deák Ferenc-utca 20.

INSERTIUNILE
se primesc la adminis-
trație.

Manuscripte nu se îna-
poiază.

Telefon pentru oraș și
comitat 502.

Minoritățile naționale și reforma regulamentului.

(Gh.) Sunt multe și puternice, fără îndoială, argumentele aduse de guvern și de »aderenții« lui în favoarea revizuirii regulamentului camerei și împotriva obstrucționismului.

Tirania minorității asupra majorității nu se poate aproba. Odată ce admitem că direcția politică în guvernarea țării nu poate fi decât una și nu mai multe, trebuie să admitem că ea nu poate fi decât a majorității și nu a minorității care reprezintă partea mai mică a națiunii, căci altcum o viață constituțională modernă e cu neputință.

Mărturisim că argumentarea asta e atât de convingătoare, încât ea trebuie să ispitească pe orice om de a nu aproba lupta deputaților noștri împotriva revizuirii regulamentului.

Ar fi foarte greșit însă de a judeca astfel. Să nu ne lăsăm ademeniți de argumentarea aceasta, ci să analizăm chestiunea bine. Mai întâi nu este adevărat că obstrucționismul înseamnă domnia minorității asupra majorității. Aceasta e cel puțin o exagerare.

Prin obstrucționism se realizează cel mult o domnie negativă a minorității și nici de cum una pozitivă. Opoziția poate cel mult împiedeca majoritatea de-a vota, de-a realiza o lege, dar nu poate să-și impună voința ei, ideile și direcția ei politică în cârmuirea și legiuirea țării, căci nu are la dispoziția ei majoritatea necesară pentru a vota proiectele sau măcar amendamentele sale. Obstrucționismul nu înseamnă decât paralizarea voinței majorității, nu însă realizarea voinței minorității.

Este însă întrebarea dacă lucrul acesta este admisibil?

De sigur nu, vor răspunde potrivnicii obstrucționismului. Noi, însă trebuie să facem o deosebire între statele omogene în privința națională și între statele poliglote.

Lupta politică din aceste două categorii de state e de o deosebire fundamentală. În statele naționale, luptele politice se dau întotdeauna între partidele de aceeași naționalitate, de aceeași limbă și același sânge.

Tezele politice lor nu ating viața întregă, existența însăși a poporului ca popor, ci numai o parte a existenței sale. Aici de obicei lupta se dă între curentele progresiste sau liberale și între cele conservatoare sau reacționare. Ori care ar fi tema pusă deputaților sau alegătorilor, fie desfacerea bisericii de stat fie republică sau monarhie, fie socialism sau ultramontanism, niciodată ea nu atinge drepturile naționale ale partidului celuilalt, limba lui în școală, în biserică, în administrație sau în justiție.

Dimpotrivă în statele poliglote lupta politică se urmează între popoare de altă limbă, are caracterul unei lupte pentru existență. În lupta politică din statele naționale, drepturile pierdute de cel învins pot fi recucerite în viitor ori când, căci ele nu înceată de-a exista ca un ideal în mintea și inima celor biruiți, și sunt o comoară comună tuturor popoarelor. În lupta națională însă pierderea naționalității, asimilarea și contopirea cu alt popor nu mai pot fi reparate niciodată căci naționalitatea celui învins nu e un bun general tuturor popoarelor, ci a fost însușirea lui specifică și nimeni nu i-o mai poate reda.

Nu se poate prin urmare, lupta politică și mijloacele ei asemăna cu lupta politică din statele poliglote. Aderenții revizuirii regulamentului să nu ne citeze deci pilda statelor civilizate din apus unde regulamentul camerei exclude obstrucționismul. Pentru împrejurările particulare ale țării noastre nu statele apusului ne pot sluji ca pildă ci numai țările poliglote. În Austria, țara clasică a luptelor naționale e pe cale de a se forma un drept nou și specific, dreptul național constituțional. Aici mai întâi s'a formulat noțiunea drepturilor intangibile ale minorităților naționale. În Austria s'a născut și pătrunde tot mai mult în conștiința publică principiul că nici o națiune nu are dreptul de a asupra și de a răpi drepturile celorlalte popoare.

Principiul majorității e salutar și necesar chiar în statele naționale dar în statele poliglote el ar însemna consfințirea dreptului de asupra și exterminare a minorităților prin majoritate. Nu fiecare popor are dreptul natural și imprescriptibil de a trăi și de-a dispune de soarta sa și dreptul acesta nu i-se poate răpi în virtutea principiului brutal al numărului.

Dreptul civil admite individului dreptul legitimei apărări împotriva unui atac brutal. Cu cât mai mult trebuie încuviințat colectivităților de oameni, națiunilor, dreptul legitimei apărări naționale prin obstrucționism împotriva unor atacuri brutale. Și dupăcum dreptul civil admite indivizilor recunoașterea și apărarea drepturilor câștigate de asemenea trebuie înscris în lege recunoașterea și apărarea drepturilor naționale câștigate.

Dar tocmai principiul acesta în țara noastră este mai mult călcat în picioare. Toate guvernele ungurești dela compromis încoace nu au făcut altceva decât să ciuntească neconținut câte ceva din câtă brumă de drepturi ni-s'au mai dat să avem în țara asta. Este o evoluție neîndoiasă și neconținută ce se desfășură de 40 de ani încoace, o evoluție către complectă noastră desmoștenire și despoiere de orice drepturi din partea națiunii stăpânitoare.

Ea a început încă din anul 1868, căci numai decât dela votarea ei legea de naționalități a fost călcată în picioare nefiind pusă în practică. Și de atunci încoace cât am înaintat pe povârnișul acesta! Legea lui

Apponyi de astă-primăvară nu poate fi decât o etapă, un popas pe calea aceasta, după cum nici legea dela 1879 pentru obligativitatea predării limbei ungurești în școlile noastre nu a fost definitivă.

Și chiar viitorul câte nu ne arată din intențiile de cucerire de progres spre maghiarizarea și desmoștenirea noastră totală. Așa reforma electorală făgăduită de coaliție, nu va fi, după chiar cuvintele ministrului de interne, decât un nou popas spre întărirea maghiarismului și spre slăbirea și desființarea noastră. Dacă revizuirea regulamentului se va vota atunci și reforma electorală, sau mai bine eliminarea noastră complectă din parlament și din viața constituțională a țării se va putea face fără puțința unei rezistențe. Și atunci noua lege electorală împreună cu noul regulament vor fi cele două mijloace prin cari guvernul unguresc va putea să săvârșească fără rezistență despoierea noastră de orice drepturi și zdrobirea noastră totală și sigură. Căci noua lege electorală se va îngriji ca să nu între în cameră sau de loc sau foarte puțini deputați naționali iar regulamentul va amuți cu înlesnire glasul de protestare alor noștri.

Pentru aceea revizuirea regulamentului este cheia viitorului nostru politic. Dacă vom izbuti s'o împiedecăm, atunci ne vom ști apăra și de reforma electorală a coaliției și ne vom ști cuceri în sfârșit locul ce ni-se cuvine în viața politică a țării noastre.

Aceasta este adevărata situație de azi și credem că deputații noștri s'au pătruns pe deplin de însemnătatea ei.

Organizarea partidului național pornită din Arad, după știrile ce le avem d'afară, a fost primită cu dragoste pretutindeni între români. Conferența fruntașilor ținută la 19 și 20 în Budapesta a avut grija să designeze în fruntea fiecărui comitat bărbat încercat, naționalist sincer, așa că apelul pe care-l fac acum acești șefi, în numele partidului, este ascultat și avem cele mai bune nădejdi că în câteva săptămâni toate elementele de luptă, toți câți au spirit de jertfă se vor înscrie în noua organizare. Atât dl dr. Oncu, președintele comitetului de organizare, cât și V. Goldiș, casierul, vor fi încurând în Arad și vor lucra cu îndoită puteri la desăvârșirea operei dela care așteptăm o epocă bogată în istoria luptelor noastre naționale.

Roma și România. Toate zărele din Roma anunță, cu cuvinte de simpatie, ceremonia predării darurilor României către Roma.

Ministrul României, dl Nicolae Fleva, predând darurile cari constau în medalii, diplome și albume, a ținut un discurs.

La această ceremonie zu asistat primarul și toți consilierii comunaii ai Romei, precum și ministrul de externe, Tittoni.

Sâmbătă dimineața, dl Nicolae Fleva a predat albume, medalii și diplome ale jubileului din România, regelui Victor Emanuel, care a mulțumit foarte călduros, exprimând cea mai vie simpatie pentru România și Suveranul său.

Chestia bisericeii române în Turcia.

De Teodor Filipescu.

I.

Tema de sus a fost tratată detaliat în »Tri-buna« 1907 Nr. 7, 8, 9, 10, 11, 14 și 15 Februarie. De atunci până acumă nici un pas înainte și se pare ca și când s'ar trăgăna din adins spre paguba românilor.

Agitația revoluționară grecească, izvorită din creșterii înfăntații ai preinșilor »patrioți«, cari în realitate nici nu văd ca ar trebui să vadă, nici nu știu să compeze, au adus poporul creștin ortodox din Turcia la desperare, în urma luptei cu iataganul și cu revolverul în mână. Frumoasa Macedonia se află deja într'o stare economică mizeră, care apasă capul naționalităților creștine.

Aceste momente ne inspiră temeri pentru soarta bieților noștri frați români din Macedonia și Epir. Numai voința M. S. regelui Carol reține pe români macedoneni să nu lupte la fel ca și grecii, bulgarii și sârbii. Deoarece urgia vrăjmașilor noștri devine însă din zi în zi tot mai turbată, se poate întâmpla că și românii macedoneni pentru apărarea lor, să schimbe tactica de până acum.

Despre înțelegerea românilor cu grecii s'a scris de atâtea ori, dar s'a scris foarte puțin despre modul cum s'ar putea face această înțelegere. Și ce s'a scris, s'a scris de oameni de bine sau fără ca acești bărbați să cunoască nevoile și neplăcerile, cari despart aceste popoare. Fiindcă conflictul între români și greci rezultă din chestii etnografice, adevăd din hotarele culturale etnografice, aplanarea se poate ajunge numai dacă această chestie etnografică s'ar desbata în mod onest și franc. Numai pe această cale se poate stabili viitorul românilor și grecilor în Turcia europeană și în celelalte state balcanice.

Grecii trebuie să recunoască, că nu poate fi vorba de realizarea programului helen, de a fondă împărăția bizantină în hotarele din ultimul timp, căci acest program îi împinge în conflict cu bulgarii și cu sârbii, a căror program se bazează pe un principiu de tot contrar. Programul grecesc, care se bazează pe aceleași principii de stat, a dominațiunii de stat și biserică, care a fost baza domniei bizantine, îi împinge ca pe preinșii »civilizați« să lupte cu »barbarii« bulgari și sârbii, și e evident că ei vor plăti chestiul luptei, căci helenismul n'a putut uni nici odată țările din Balcani de tot, deși s'a încercat aceasta prin biserică și stat. Mai departe grecii trebuie să-și scoată ideea lor din cap, că cu Turcia s'ar fi isprăvit deja și că împărțirea Turciei europene ar fi lucru gata, va să zică lucru de căpetenie ar fi a lupta pentru partea, care trebuie luată. Grecii trebuie să tragă din starea actuală altă învățatură, căci cu strigătul în lumea mare nu poți câștiga nimic, dacă preinșele drepturi n'au bază. În secolul XX valorează mai mult socoteala decât vitejia, și e sigur că acela se va prăpădi, care nu vrea să socotească.

Trebuie, cum am spus, căutată calea pentru aplanarea cinstită a conflictului etnografic între greci și români, și dacă s'ar arăta că grecii pornesc din principiu că cu românii să nu se împace pe baza concesiunilor drepte, atunci trebuie imediat schimbată baza apropierei românilor de greci. Trebuie d'aceea și cercetat, dacă contrastul între românii și slavii din Balcani, nu ar avea oare cari puncte pentru o înțelegere, care ar favoriza pe românii din aceste state, și dacă apropierea de Turcia nu ar folosi poate mai mult politicii României.

Așadară dacă grecii s'ar declara că voiesc să se împace, trebuie înainte de toate aleși din fiecare district (caza) a Turciei europene delegați români, cari se vor întruni în Bitolia la o adunare, în care se va spune baza programului național român și se va alege un comitet, care va trata chestia aplanării conflictului cu grecii. Prin aceste se va dovedi, că românii de sud au conștiință națională, iar prin soluțiunea acelei adunări vor face cunoscut lumii mari existența și dorința lor.

Acest comitet va intra apoi în tratative cu comitetul grecesc, însă numai în prezența reprezentanților guvernelor dela București și Atena sub președinția S. S. patriarhului ecumenic la Constantinopol și asistența cel puțin unui Mitropolit din România și unui sau altui român de bine, care se pricepe în chestia balcanică, dar nefiind

direct angajat în acest conflict, e în stare prin cunoștințele sale vaste să ajute, ca tratativele să nu rămână fără rezultat.

Sperăm că pe această cale se va ajunge mai bine la aplanarea conflictului, spre folosul ambelor națiuni și pentru întărirea și cinstea marelui bisericii înainte creștinilor ortodoxi și a lumii civilizate.

S. S. patriarhul Ioachim III a recunoscut deja, că actuala stare a creștinilor ortodoxi din Turcia poate deveni fatală marelui bisericii, căci iată ce a zis la Crăciun către fostul mitropolit al Pelagoniei (Bitule) Ioachim (*): »Acei mitropoliți din Macedonia, cari au împins biserica în situația actuală vor trebui să răspundă într'o zi lui Dumnezeu«.

S. S. patriarhul într'un moment de franchețe și pierzând răbdarea a recunoscut așadară, că prelații greci joacă o rolă scârboasă în Turcia, și că ei sunt de vină pentru că patriarhul se află în starea actuală.

E trist de tot, când bandele grecești au omorât peste 300 români, au ars atâtea sate românești și au distrus casele și bunurile la atâtea români, pentru că au fost înșegați de episcopi greci la lucru criminal. Populația română din Macedonia și Epir a suferit așadară destul din partea grecilor, încât suferințele și sângele vărsat merită deja libertatea bisericii naționale românești în Turcia.

Dacă grecii cu dreptul exclusiv a patriarhatului în mână vor proceda și mai departe contra românilor din Turcia ca până acum, pace în biserică nu va mai fi, administrația bisericească grecească va fi combătută până va cădea tot mai jos și se va sparge, să facă loc pentru alt ceva mai cuminte. În vederea acestui viitor a marelui bisericii patriarhatul va căuta de sigur în interesul propriu să nu facă și din români ce a făcut din trunchiurile slave (sârbi și bulgari) un exarhat.

Organul oficial »Wiener Allgemeine Zeitung« a scris pe timpul ultimei vizite a regelui George la Viena, că scopul politicii grecești nu poate fi încoronat de succes și: »Tot astfel stă cu atitudinea intransigentă a patriarhatului în chestia română, suu mai bine zis a atitudinii patriarhului față de dorințele aromânilor și aprobarea unor administrații bisericești independente. Se poate vedea cât e de mărginită atitudinea sfântului sinod din Constantinopol în această chestiune. Un compromis cu politica națională română pentru care nu există piedeci dogmatice, ar contribui în mod automatic pentru o înțelegere greco-română«.

Va să zică și diplomația austriacă a dat episcopilor și politicianilor greci din Constantinopol să înțeleagă, că a fi liberal nu însemnează a fi laș. Românii stau acum înainte ss. patriarhului cu cererile lor, să arete, că vrea să fie și fraților noștri bun părinte.

Iată cererile românilor din Turcia europeană:

1. În teritoriul din Turcia europeană să se permită slujba bisericească în limba românească, unde ar cere majoritatea locuitorilor.

2. Școlile naționale românești și instituțiile culturale, care există deja și unde ar dori ca comunitățile să le fondeze să fie permise de autoritățile spirituale a patriarhatului prin privilegiile sale, să se facă în de comun pentru cultura națională română aceea ce s'a făcut și se face pentru cultura națională grecească.

3. Greșelile făcute mai înainte trebuie îndreptate; imediat să se înceapă cu creșterea unui număr necesar de tineri în școala de teologie a patriarhatului în Halki, pentru ca oficiile bisericești să fie ocupate între poporul românesc prin români, câteva mănăstiri să fie organizate pe seama românilor.

4. Acumă să se sfințească cel puțin în trei eparhii românești (la cantrele mai mari) episcopi de naționalitate română.

Pe baza acestor cereri va putea trata comitetul executiv al românilor cu reprezentanții grecești. În momentul când se va ajunge la înțelegere și patriarhatul se va învoi la cererile românilor, va perii și cauza, care a ajutat fondarea exarhatului bulgar, dacă asemenea cereri se vor împlini și sârbilor din Turcia.

Dacă grecii pornesc însă din principiu să nu se împace pe baza acestor cereri, sau dacă nu s'ar ajunge la o înțelegere definitivă, ce nu putem crede, atunci trebuie chestia bisericească română rezolvată fără întârziere pe altă cale.

*) Ziarul »Athinais«, 31 Decembrie 1907.

Compromis între cele două delegațiuni.

După cum se telegrafiază din Budapesta, ministrul președinte Wekerle a călătorit la Viena pentru a lua parte la ședința ultimă a delegațiunii. Se prevede, că această ultimă ședință a delegațiunii va decurge lin, deoarece în ce privește chestia urcării soldel ofițerilor cele două delegațiuni au încheiat, *compromis*. Delegațiunea austriacă nu va forța chestia aceasta și se va mulțumi cu aceea declarațiune a delegațiunii maghiare, că chestia soldel ofițerilor va deveni obiect de preocupățiune a sesiunii delegațiionale următoare.

Cu aceasta s'au sfârșit ședințele delegațiunilor, cari au fost cele mai lungi, anume au durat aproape trei luni.

Compromisul s'au încheiat Marți seara, după ce guvernul austriac a desarmat pe creștinii-sociali și în înțelesul compromisului în sesiunea următoare a delegațiunilor vor avea și ei (creștinii-sociali) de discutat chestia soldel ofițerilor.

Corespondentul vienez spune următoarele despre decurgerea, ședinței ultime a delegațiunii maghiare:

Subcomisiunea mixtă prezidată de contele Zichy a constatat, că toate hotărârile ambelor comisiuni consună întru toate cu excepțiunea a două proiecte. Abateră zace, într'aceea, că delegațiunea austriacă prin amandamentul Latour-Schraffel a hotărât altcum decât delegațiunea maghiară. După aceasta delegațiunea maghiară a ținut ședință sub președinția lui Barabás.

Okolicsányi referentul comisiunii mixte înaintează proiectul subcomisiunii mixte. După vorbirea lui Sággy, care a propus, ca proiectul subcomisiunii mixte să se primească, comisiunea l-a primit cu unanimitate.

Ședințele comune ale delegațiunilor.

Din Viena se telegrafează că, delegațiunea austriacă, va ține mâne ședință, în care va lua sub dezbătere adresă delegațiunii maghiare.

Se vorbește, că social-creștinii se pregătesc acum de acțiune, ca răspunsul delegațiunii austriacă să nu-l primească, ci se trimită un nunțiu nou. Social-creștinii cu aceasta voiesc a face piedică guvernului austriac.

Dacă austriacii vor trimite într'adevăr nunțiu nou, atunci stăm în fața unei situațiuni noi. Delegațiunea maghiară este silită a mai stă pe punctul de vedere pe care a stat și până acum și de oarece cele două delegațiuni nu se vor putea înțelege, va fi peste puțină a se ține ședință comună. În cazul acesta votarea împreună, se va sfârși cu înfrângerea austriacilor, deoarece în delegațiunea austriacă sunt patru social-democrați, cari însă nu voiesc să voteze solda ofițerilor, și așa acești patru sunt de ajuns, ca maghiarii să câștige.

Procesul învinușilor dela Cernova.

Ziua I.

Luni, 2 c. s'a început înainte tribunalului din Rosenberg dezbăterea procesului intentat acuzaților din Cernova, cari au fost de față la măcelul sângeros din toamna trecută, când cu sfințirea bisericii din Cernova. Dintre cei 55 acuzați lipsesc trei, doi dintre ei fiind bolnavi iar celalalt nu se știe unde e.

În jurul palatului justiției circula o patrulă de 18 jandarmi.

Acuzații sosesc în grupuri, cu fruntea ridicată, simțindu-se nevinovați, din când în când aruncă priviri speriate asupra jandarmilor, în cari văd pe demonii infernului, gata de a zdrobi cu sabie și foc, pe cei ce nu se supun lor.

Convoul trist intră în foisorul palatului de justiție, pe fețele tuturoră putești celi expresia nevinovăției și teama de noui ani de temniță, noui amende în bani, cari îi vor duce numai la ruinare materială și zdruncinarea sănătății.

Dezbăterea se începe la orele 9.

Prezidează dr. Chudovszky. Juri votanți; Magarie și Nagy. Apărarea o susțin advocații: Kál-

lay József din Lipószentmiklós, Mudrony János din Turocszentmárton, Hiller Bernát, Lackus Henrik, Fischer Ede și Kartal Izidor din Rosenberg. Acuza e susținută de procurorul Belopotocky.

În sală produce mare mișcare intrarea surorii preotului Hlinka, Anna. Ea poartă haină neagră și când s'a așezat pe banca acuzaților a început să plângă cu hohot.

Președintele ordonează, ca în sală să între numai câte un acuzat.

Primul acuzat *Ioan Savorsk*, spune că înainte de sfințirea bisericii din Cernova, cu patru zile s'a reîntors din America. Respinge acuza că ar fi amenințat jandarmii.

Béla Bocsko, respinge acuza, că el ar fi condus un grup de »revoltați« în contra jandarmilor. El, când jandarmii au deschis calea trăsurilor nu se afla acolo. Despre cele întâmplate a auzit în cârciumă.

Vendel Hacsik stă cu fața îndârjită. Respinge orice acuză. Spune că la locul măcelului a mers numai după ce a auzit detunăturile de pușcă, când a sosit aflat pe tatăl-său svârcolindu-se în pulbere, ciuruit fiind de gloanțele jandarmilor.

Asemenea se simte nevinovat *George Hatala-Ditkó*.

Acuzata *Anna Hlinka* vorbește mult și agitată. Spune că a auzit că sfințirea de biserică nu va avea loc, deoarece se face în contra voinței oamenilor. S'a dus în ziua aceea la Cernova, ca să se cuminece. Ea a liniștit mult poporul și adeverește că nu e vinovată. Președintele cetește actul de acuză, făcut pe baza fasonărilor unor martori în care spune că acuza a strigat mulțimei: »Loviți în maghiari! a agitat poporul cu vorba, când a stat înaintea jandarmilor le a strigat acestora: Pușcați aici! Străpungeți-mă! Președintele o săcălește mult până ce acuza nu mai răspunde la nici o întrebare.

Andrieu Sdiacin e acuzat că a rupt frânilor calilor protopretelui *Pereszényi*, și trăsura a răsturnat-o. Nu recunoaște.

Ioșif Brna, *Ioan Laczkó* și *Stefan Clejar*, spun, că poporul n'a vrut să atace pe nime, a voit numai să împiedice pe cale pașnică, sfințirea bisericii, până ce actul sfințirii, îl va face fostul lor preot *Hlinka*, care a strâns ban de ban pentru ridicarea bisericii. *Clejar* mai spune, că jandarmii au împușcat în momentul prim, când poporul se apropia de trăsuri, ca să spună că cer amânarea sfințirii bisericii, până când va fi restituit în post preotul lor *Hlinka*.

Tot asemenea au depus și ceilalți acuzați, resping toate acuzele false și întortochiate, ridicate în contra lor.

În ziua întâi a fost interogați douăzeci de acuzați.

Ziua a II-a.

Ieri, Marți s'a continuat interogatoriul cu 35 acuzați. Președintele anunță că avocatul *Fischer*, apărătorul acuzatului *Schlachta* a renunțat la dreptul său de apărare. Apărarea a luat-o zdv. slovac *Ioan Mudrony*.

Mulți acuzați spun cum s'a început măcelul. Când mulțimea a ținut calea trăsurilor, ca să roage pe trimisul episcopului să amâne sfințirea bisericii, un crâinic din trăsura pretorelui s'a aruncat asupra lui *Demkó* care ținea frânele calilor, cari erau să-l calce în picioare, lovindu-l cu biciul. Jandarmii l-au împușcat în spate.

Antonia Bobca Milan spune, că a văzut cum un domn din trăsura primă s'a ridicat și a făcut semn jandarmilor să puște.

Asemenea fuzionează și femeia lui *Ioan Cibulca*. Crainicul pretorelui le a strigat jandarmilor să împuște. Ea a stat chiar în apropierea trăsurii pretorelui și l-a auzit și pe acesta când a comandat foc.

Președintele consideră de minciună depunerea asta a acuzatei, pentru că înaintea judeului de investigație n'a depus astfel. Acuzata susține că a

spus și judeului de instrucție despre astea dar și dsa le-a luat de minciuni și n'a voit să le introducă în procesul verbal. Pentru asta președintele o îndrumă la ordine.

După amiază s'a luat interogatoriul contabilului *Schlachta*, adus între baionete, din temnița dela *Seghedin*. Spune că a văzut cum pretorele a făcut semn cu bastonul jandarmilor să împuște și — aceștia au împușcat.

Maria Tolyka spune că a auzit pe pretore când a strigat jandarmilor: »Înainte numai!«

Văd. lui *Mihail Polivca* a auzit și ea comandarea focului și a văzut când au căzut morți bărbatul său și trei femei.

Ieri s'a terminat interogatoriul acuzaților.

Azi, Miercuri, se începe ascultarea martorilor. În prima linie vor fi ascultați jandarmii, cari au tras focul.

Discursul dlui dep. dr. Aurel Vlad,

rostit în ședința Camerei dela 28 Febr.

(Urmare.)

Doi miniștri spun dară că tot ce este în țară să vie pe for, dar nici unul nu vrea ca aceștia să și domineze în țară și ca elementele ce vor veri pe for să se valideze în măsura în care — după dreptate — ar trebui să se valideze. Declarațiile aceste vor să zică că dl ministru vrea să alcătuiască o reformă electorală care ab ovo să facă cu neputință ca majoritatea țării să fie reprezentată aici așa cum ar trebui să fie reprezentată dacă ținem seamă de dreptate. Ce înseamnă aceste declarații ale dlui ministru de interne și ale dlui ministru de culte? Înseamnă că el vor să asigure votarea unei reforme electorale, a cărei alcătuire neapărat va provoca obstrucție, căci chiar dl ministru de culte a declarat că obstrucția poate să se bazeze pe faptul că majoritatea nu reprezintă voința adevărată a țării, a națiunii. Ce vedem, însă? Vedem că actualul ministru vrea să introducă o lege electorală care în realitate zădărnicește manifestarea adevăratei voințe a țării. Înseamnă că ei știu bine, că reforma electorală va fi de natură încât nu va mulțumi majoritatea țării, ci va asigura numai domnia păturilor de sus. (Zgomot. Vociferări în dreapta: Vol doriți preponderanța).

C. Brediceanu: Numai în proporția forței numerice! Numai conform dreptății!

A. Vlad: Dacă egemonia și preponderanța maghiarismului nu se poate garanta în țara aceasta decât prin neîndreptățirea celorlalte popoare și naționalități, — vremelnic se poate menține starea aceasta de lucruri, dar nu-l veți putea imprumuta stabilitate și trănicie, fiindcă orice egemonie garantată prin astfel de expediente meșteșugite e clădită pe teren nisipos și e destul ca dvoastră să ajungeți în opoziție cu dinastia sau cu Austria și de acolo li-se va zice naționalităților: »Noi vă garantăm absoluta egala îndreptățire, vă garantăm validitatea care vi se cuvine după drept și dreptate« — și au căștigat numai decât naționalitățile. (Neliniște și contestări). E foarte firesc! Primesc drepturile ce ni-se ofer, nu voi fi doară atât de nebun să nu le primesc! Eu cred că lucrul acesta e atât de firesc încât orice discuție asupra lui e de prisos. Dacă dvoastră vreți însă să împiedecați desfășurarea aceasta a lucrurilor, e datoră dvoastră să fiți dreți și să nu tindeți ca ceea ce este în țară să nu se mai poată valida după realizarea reformei electorale; ci, dimpotrivă, trebuie să stăruim din toate puterile ca parlamentul să reoștindeze fidel totalitatea locuitorilor din această țară.

Reforma aceasta electorală mai tinde și spre altă țintă. Prin așa numitul »vot universal« vreți să asigurați egemonia păturilor de sus, vreți să le asigurați în noul parlament domnia ușoară și neturburată. De aceea cereți în actualul proiect de revizuire autorizația ca — după votarea reformei electorale — cu ajutorul dispozițiilor ace-

stui regulament revizuit să alcătuiți un nou regulament, un regulament ale cărui principii nu le cunoaștem, care, poate, tinde la decretarea cloturei. Doriți și cereți ca noi, opoziția, să dăm din mână ori ce armă, ca noi să ridicăm spânzurătoarea pe care ne puteți spânzura! (Aprobări în centru). Nu e între noi om atât de naiv sau de nebun, să facă lucrul acesta, să dea din mână arma numai și numai ca actuala majoritate să aibă prilej să alcătuiască un regulament definitiv și o reformă electorală, care nu corespunde intereselor popoarelor acestel țări, în contra căreia protestează cea mai mare parte a locuitorilor acestel țări. (Aprobări în centru.)

E nevoie să mă ocup la acest loc și cu argumentația dlui ministru de interne, care a afirmat că deosebire între noi și majoritatea actuală e interese naționale, de vreme ce majoritatea reprezintă interese generale și acest conflict de interese — care în noul parlament va deveni și mai acut — împune și justifică înăsprirea regulamentului. Eu cred că acuza dlui ministru de interne e lipsită de ori ce temei. Dacă voiu judeca politica majorității actuale din punctul de vedere că oare reprezintă interesele totalității locuitorilor, interesele întregii națiuni politice ungare, — repet, în cazul acesta, chiar dacă aș admite că noi reprezentăm interese speciale, aserțiunea dlui ministru de interne e cu desăvârșire neîntemeiată, fiindcă majoritatea condusă de D-sa stă mult mai mult decât noi în serviciul unor interese speciale! Dacă, doară, nici la alcătuirea reformei electorale nu ține seamă de interesele întregii națiuni politice ungare, ci vrea să asigure exclusiv numai interesele națiunii maghiare interesele rasei maghiare. (Aprobări șgomotoase și îndelungate în centru.)

Nu noi stabilim acest contrast, ci-l stabilește însuși dl ministru de interne a cărui atitudine ne dovedește că, în vreme ce mereu declară că stă în serviciul intereselor universale, în realitate reprezintă interesele unei clase speciale, prin urmare nici chiar interesele întregii rase maghiare (aprobări în centru).

V. Lucaciu: Ceeace e împotriva intereselor statului!

A. Vlad: În discursul său rostit în chestia reformei electorale, dl ministru de interne, de asemenea, a declarat că puterea păturilor de sus trebuie garantată prin instituții. Dați-mi voie, e absurd să afirm că e interesul rasei maghiare și al proietarilor maghiari ca numai păturile de sus să domnească.

Dacă păturile aceste de sus au puterea intelectuală de-a cuceri masele, bine, s'o facă, dar noi niciodată nu vom admite ca domnia acestora să se asigure prin instituții și legi (aprobări în centru), și sunt convins că în chestia aceasta și majoritatea poporului maghiar ne aprobă. (Aprobări în centru)!

V. Lucaciu: Vom merge la Dobrlin să luminăm poporul maghiar. (Sgomot).

A. Vlad: Din această atitudine principiară a dlui ministru de interne și a majorității relasă până la evidență că ideea și teoria națiunii politice ungare a dat faliment, căci dl ministru, când constată că pe de-o parte interesele speciale ale națiunii, de altă parte interesele sociale și economice sunt atât de puternice încât în viitorul parlament vor ajunge în coalizie cu interesele generale, — repet, în cazul acesta dl ministru recunoaște că în sensul legii în națiunea politică maghiară se cuprind și muncitorii, suntem cuprinși și noi naționalitățile și, prin urmare, e evident că aceste interese speciale completează interesele generale (aprobări în centru). Iar într-o țară parlamentară interesele aceste speciale și generale nu pot fi satisfăcute decât prin aducerea în congruență a tuturor intereselor cari tind să se valideze în țară.

Îndată ce observăm alt punct de vedere, îndată ce afirm că »statul sunt eu«, — și acesta e punctul de vedere al dlui ministru de interne, care zice că noi păturile de sus, noi suntem națiunea — lucrul acesta ajunge imposibil.

Cel dintâi atelier de pietre monumentale aranjat cu putere electrică.

Gerstenbrein Tamás

măestru de monumente și pietre de cimitir.

Fabricație proprie din marmoră, granit, seynit, labrador etc., din pietre de marmoră magazină se află în **Kolozsvár, Ferencz József-ut 25.**
Cancelaria și magazinul central: **Kolozsvár, Dézsma-u. nr. 21.** Telefon 662.
Filiale: Nagyvárad, Nagyzeben, Déva și Bánpatok.

Sunt convins că teoria și politica mărturisită de dl ministru de interne va avea drept rezultat că națiunea politică unitară maghiară va deveni iluzorie, — dacă atât revizuirea regulamentului cât și reforma electorală vrea să le realizeze pornind din acest punct de vedere. (Va urma).

Din România.

Focul din Constanța. Asupra incendierei magazinelor S. M. R. și C. F. R., iată amănunțele.

Din cercetările făcute la fața locului de dl major Ciuki, comandantul portului, la cari cercetări a asistat și dl procuror Boteanu, s'a stabilit în parte că focul a provenit dela biroul magaziei S. M. R. dar nu s'au putut stabili cauzele.

Sunt multe versiuni: unii susțin că focul a provenit dintr'o țigară aruncată pe palele sticlelor de șampanie, alții susțin că focul a fost pus, pentru a mască unele lipsuri ce ar fi existând din magazinele S. M. R.

Pagubele sunt enorme, căci în magazia S. M. R. erau materiale de valoare pentru vapoare, lămpărie de tot felul, băuturi diferite, șampanie, materiale, frânghii, butoaie cu benzină și servicii de masă de argint etc.

Din magazia C. F. R. s'au putut salva mărfurile particulare.

Aproximativ pagubele se urcă la suma de un milion.

Pomplierii deși au sosit la timp, însă au fost insuficienți, așa că au trebuit să vină în ajutor și multe alte echipe din port. Deoarece clădirile erau aproape de digul portului vechiu, au sosit vapoarele »Sulina« și »Julietta«, cari cu pompele de abur au contribuit mult la salvarea depozitelor de păcură și țigăi, cari, dacă făceau explozie, probabil aveam de înregistrat o mare catastrofă.

Generalul Boierescu a stat în tot timpul la fața locului și a condus în persoană salvarea depozitelor, expunându-se.

Prefectul Vărnăv și polițaiul Cimbru, deasemenea au stat încontinuu la fața locului.

Ambele clădiri au fost nimicite până în temelii, de oarece erau construite din scânduri cu un rând de cărămide. Catina portului, deasemenea o clădire uriașă, amenință să fie incendiată, dar cu mari sforțări a putut fi salvată.

În timpul incendiului, un public enorm inunda tot portul și înălțimele dimprejur.

Pichetele de incendiu ale corpurilor de trupă au sosit la timp și au menținut ordinea supraveghiând mărfurile salvate.

Focul a durat dela orele 2 până la 7 seara.

Magaziile n'au fost asigurate.

După răscăală. Drama cea mai sguđuitoare, poate, din întreaga desfășurare a răscălelor sângeroase de acum un an, s'a petrecut în satul Stănești din județul Vlașca, cetății își amintesc că acolo nenorocitul locot. Nițulescu și a găsit o moarte tragică, iar comandantul companiei, dl căpitan Mareș, a fost la doi pași de moarte. Luni s'a desfășurat în vasta curte a căsărmei Cuza, epilogul acestei sguđuitoare drame, unde s'a săvârșit ceremonia degradării a majorității soldaților condamnați. Din 74 de soldați, cari au fost trimiși înaintea tribunalelor militare, invinuiți pe categorii de diferitele fapte, cari în complexul lor au format drama dela Stănești, 57 fuseseră condamnați la munca silnică pe viață, trei la câte 20 de ani muncă silnică iar restul de 13, la câte 15 ani închisoare. Pedepsa primilor 60 atrage după ea și degradarea, acest compliment de punițiune, care lovește tot atât de crud și iremediabil în onoarea militarului, cum partea principală a pedepsii îl lovește viața.

La orele 9 dimineața, cei 60 de condamnați au fost conduși sub escorta jandarmilor pedestrii, la locul citat. În jurul lor, se formă un careu, compus din câte un pluton, al fiecărui corp de trupă, aflați în capitală.

Parada, am putea-o numi »funeră«, eră comandată de dl căpitan Petrescu, din reg. 21 infanterie; ea a decurs într'o perfectă ordine, sub supraveghierea dlui general Gheorghiu, comandantul pieței București.

La orele 10, se dă comanda »drepți«. Săbile se scot, armele se țin țepene și soldații devin nemșcați ca și armele lor.

Într'o tăcere desăvârșită, când fiecare își simțea mal tare și chiar își auzea svăcniturile pieptului lor, dl grefier Duculescu, după recomandăția dlui comisar regal, maior Ciresăanu, dă cetire sentinței de condamnare, dată de consiliul de războiu și rămasă definitivă. După care, dl căpitan Petrescu, pronunțând numele fiecărui condamnat pe rând: a celor doi caporali și al tristului pomelnic de soldați, a repetat după fiecare categorie sacramentală formulă, care pentru militar echivalează cu sentința de moarte... morală: Sunteți nedemni a purta armele; în numele M. S. Regelui sunteți degradați.

Gornștii detașamentelor de trupă, sună pe rând semnalul degradării. Doi sergenți majori, cu foarfecii, în mână, se apropie de primul șir al condamnaților, în care se află gradații. Aceștia li-se rup înaintea celorlalți galoanele, celelalte semne distinctive ale militarului și numărul reglimentului 5 Vlașca, aplicat pe capela ce o poartă pe cap.

Iar trîmbițele sună, răsună mereu, umplând văzduhul de jalea celorce se petreceau pe platoul căsărmei, iar ecoul se împrăstie în unde din ce în ce mai cuprinzătoare, vestind par'că țării întregi, că, cu această ultimă dar grozavă jertfă a șasezeci de vieți omenești, pacea cuprinsului României este câștigată.

Afaceri bisericesti și școlare.

Onorată Redacțiune!

Sinodul protopopesc al tractului Chișineu în 27 Februarie a. c. s'a întrunit în ședință ordinară, în care s'a discutat și decis mai multe afaceri de competență.

În jurul raportului despre afacerile bisericesti, școlare și epitropești din 1907 redactat cu multă cunoștință de cauză de Rev. D. Dr. Ioan Trailescu, protopresbiter tractual s'au întins vli discuții și s'au adus concluze meritorice.

De mai mare însemnătate sunt concluzele luate referitor la concubinate și asigurarea salariilor învățătoarești.

S'a constatat din raport, că în ceea ce privește concubinatele, numărul acelor a scăzut în tract cu 20 față de trecut. Această îmbunătățire e a se mulțumi cercularului I. P. Sala Dlui Episcop diecezan Ioan I. Papp, în care este îndemnată preoțimea, de a procede conform dispozițiilor canonice față de cei nelegiuți. Sinodul protopopesc la cunoștință cu bucurie această îmbunătățire și decide, ca și de aci încolo preoțimea să se țină strict de numitul cercular.

Referitor la susținerea școalelor, prin întregirea salariilor învățătoarești, din raport s'a constatat, că în uma misiunii Rev. dl protop. dr. Ioan Trailescu, însărcinat din partea V. Conz. diecezan, de a consulta cu comitetele și sinoadele parohiale, din raport apare că: din comune aparținătoare tractului Chișineu: 11 au fost asigurate salariile; 2 au declarat, că să vor îngriji până la 1910; 1 recurge după ajutor la V. Consistor și 5 vor cere ajutor de stat.

Dintre discuțiile ivite în jurul chestiunii salariilor învățătoarești, a ieșit la suprafață, că în unele dinre comunele, cari n'au efectuit asigurarea, au contribuit mult neînțelegerile dintre conducătorii naturali din parohii, cari din jaluzie și răutate n'au căutat la însămnătatea școalei confesionale.

Rezultatul discuțiilor la amintita chestiune s'a încheiat cu primirea propunerii: Reverendissimul dl protopresbiter tractual este rugat, ca în parohiile, ce până aci n'au asigurat minimalul salariilor învățătoarești, să încerce încă odată la fața locului — în cel mai scurt timp posibil — asigurarea școalelor noastre confesionale.

Aci e locul să amintesc, că afară de ședință s'a constatat cum un preot și asesor consistorial în senatul școlar, după ce comitetul și sinodul parohial în trei rânduri decide asigurarea salariilor învățătoarești, domniasa cheamă la dânsul 2—3 unelte și îl îndeamnă să apeleze concluzele demne de toată lauda, ceace s'a și întâmplat.

Dela mine adaog: Dacă conducătorii din parohii ar trăi în bună armonie, atunci și organele parohiale ar pricepe chestiile, fie ele cât de jingăse, — căci: Poporul e bun, dacă e bine condus.

Acțiunea de scăpare a școalelor.

Poporul românesc respinge ajutorul de stat.

Dumbrăvița.

Comuna parohială Dumbrăvița (Murăș) a votat și ea salariul învățătoarec conform legii apomyiane.

Cetea.

Pe ziua de 13 Februarie v. a fost chemat comitet și sinod parohial, ca să se hotărască susțin ori nu școala după noua lege școlară.

Ca nici odată, în număr așa de mare s'a adunat poporul la sinod.

Se știa de mai înainte că în popor sunt două păreri: să susțină și să nu susțină școala, și de aceea înainte de sinod nici nu cutezau a se întreba unii pe alți: »Ce facem cu școala?»

Deschizându-se ședința sinodului Mult On. Domn protopresbiter Ioan Teculescu a ținut poporului o temelnică vorbire, prin care a arătat primejdia cea mare ce amenință școala și neamul nostru prin pierderea școalei. Arată mai departe rușinea și blăstămii fililor asupra acelor cari au săpat mormântul de veci al școalei: a fiicei bisericii care ne-a ocrotit la sânul său atâtea veacuri.

În legătură cu vorbirea, M. O. D. protopresbiter a citit sinodului două scrisori: una dela un june fiu al comunel, ce muncește la băile de cărbuni din Lupeni, în care pe o carte postală scrie astfel:

»Iubiți consătenii!

»Iubindu-mi neamul din care fac parte, vă rog ca să nu lăsați școala ca să apuce pe mâini străine, că voi eu și eu la salariul învățătorului un ajutor anual de 5 corone, căci mari sunt greutățile și dările, dar mai mare e primejdia ce amenință școala noastră.

Lupeni, în 2 Ianuarie 1908. Vasile I. Ofoiu.

Alta sună astfel:

»Preaonorate ale Protopresbiter!

»Neputând lua parte în persoană le desbaterele despre urcarea salariilor învățătoarești, conform cerințelor legii și astfel și la salvarea școalei noastre confesionale gr. ort. română din loc, prin aceste rânduri vin cu tot respectul a — Vă face cunoscut, cumcă, dacă credincioșii bisericii noastre din loc, vor fi atâtea de însuflețiți, ca să hotărască urcarea salariilor învățătoarești, convinși despre importanța ce o are pentru noi școala confesională, cu subscrișul preot în M. Râpa-Râmeșului cu locuința în Cetea ofer din parte-mi, — deși bunul Dumnezeu nu m'a dăruit cu copii — pe fiecare an, cât volu fi în viață și va exista școala noastră păstrându-și caracterul ortodox-român, suma de 30 corone, pe cari le voi solvi regulat epitropiei școlare.

»Dorind izbândă cauzel semnez.

»Cetea, la 13 Februarie v. 1908. Cu deosebită stimă Ioan Neagoe preot gr. ort.»

În urma acestora, sinodul cu o însuflețire ne mai pomenită, unanim a strigat: că susține școala și odată cu capul nu o lasă; astfel s'a votat urcarea salariilor la ambii învățători.

— Vom lăsa vinarsul și tăbacul și vom griji de școală, zise un poporean.

Cinste i-se cuvine poporului din Cetea, pentru că deși a ajuns timpul cel mai critic cu singurul izvor de venit ce-l aveau din vilele nimicite de filoxeră, totuși fără nici un cuvânt de împotrivire, au dovedit că își știu prețul ce are un popor mai scump: școala și biserica.

Deasemenea și sinodul din parohia Geoagiul-de-sus, condus tot de M. O. D. protopresbiter I. Teculescu a decis urcarea salariului învățătoarec.

Pe cât ne atinge de plăcut și ne îmbucură hotărârea poporului din Cetea și Geoagiul, pe atâtea nu ne miroasă a lucru cinșit și curat, ceea ce se întâmplă în cea mai fruntașă și compactă comună din tractul nostru: în vestitul Stremț.

Acolo încă a fost conchemat sinod în afacerea urcării salariilor celor doi învățători, dar din hăr-

icia (?) conducătorului parohiei la sinod s'a adunat foarte puțin popor și pâr. Ilescu, conducătorul parohiei stăruie ca să se țină sinod: să decidă adevărat, că nu susțin școala, că și așa și de altădată tot așa vor decide. Voia adevărat cinstul (?) părinte ca să se spele ca odinioară Plai; dar vre-o câțiva poporâni — onoare lor, — cari înțeleg și văd mai bine ca conducătorul lor, ce bine și ce cinste li așteaptă de se vor lăpăda de școală: de-și vor îngropă adevărat cea mai prețioasă comoară. — au rugat pe M. O. Domn protopop ca să le mai dea timp de cegetare. Astfel pâr. protopresbiter Teculescu, a ieșit din Sireniș ca Hristos din hotarele ghergeșenilor. Altcum tragem nădejde că stremțenii ca comuna așa mare cum e nu se vor lăsa îndărătul celor mai mici.

Dzeu să le ajute că așa să fie!

Correspondentul.

Minii.

În rândul comunelor care au mărit salariile învățătoresți conform legii este și comuna Miniș, care văzând pornită o acțiune vie în mărirea salariilor învățătoresți din partea altor comune mai slab dotate materialmente, ca prin acestea să scape școala română de perire, a votat de bună voie și cu mare însuflețire nou alesului învățător, care dela venirea sa în comună n'a cruțat timpul și osteneala în înaintarea școlii și luminarea înțelului; a înflințat și un cor bărbătesc care azi e lala comunei noastre. Comuna i-a votat atât ridicarea salariului cât și cvinvenalul în ședința extra-ordinară a comitetului și sinodului parohial ținută la 5/18 Februarie sub conducerea dlui Procopiu Givulescu vrednicul nostru protopop tractual, căruia nu avem destule cuvinte a-i mulțumi pentru conducerea prea înțeleaptă întru săvârșirea acestei laudabile fapte scăpându-ne astfel școala și limba română din mâna statului.

Dumnezeu să-l trăiască la mulți ani pe acest vrednic și adevărat conducător și apărător al școlilor românești. *Lazăr Tătar*, econom.

Responsabilitatea membrilor din direcțiune.

— O deciziune curială importantă. —

În zilele acestea Curia reg. s'a ocupat în urma unui caz concret cu chestiunea responsabilității membrilor direcțiunii soc. pe acții, pentru malverzațiile întâmplate la societate.

Hotărârea principială adusă de Curie în privința aceasta, este de cea mai mare însemnătate pentru toți cei care sunt angajați la administrația unei averi străine, de aceea comunicând în cele următoare cazuri, o recomandăm cu insistență în atențiunea celor pe cari li privește.

Cazul este următorul:

Cea mai mare parte a averii societății pe acții din K. s'a pierdut în urma malverzațiilor comise de cei doi directori executivi ai societății și societatea a căzut în concurs.

Din averea concursuală creditorii au primit, în urma unui concordat forțat, ca escontențare 40 o/o ale pretenziunilor lor. Unul dintre deponenții păgubiți a pretins dela membrii direcțiunii despăgubire pentru cele 60 o/o ale depunerii sale, pierdute în urma falimentului societății. *Tabla reg. competentă a stabilit responsabilitatea membrilor din direcțiune*, fiindcă în cursul procesului s'a dovedit că registrele societății ani de rând sau nu s'au purtat de loc ori au fost falz purtate, încât pe baza acelora eră imposibil a constată starea averii și gestiunea societății. Bilanțurile anuale însă au fost compuse dela 1893 încoace an de an pe baza unor date falze, încât cu toate defraudările ele arătau consecvent câștiguri. Membrii direcțiunii nu s'au îngrijit de purtarea registrelor prescise și-au încredințat întreaga conducere afacerilor celor doi directori, dovediți ulterior ca defraudanți. Membrii direcțiunii n'au revizuit registrele și bilanțurile sau au făcut-o aceasta numai superficial, ceea ce a oferit direc-

torilor executivi posibilitatea de a folosi banii societății pentru scopurile lor proprii și astfel administrația neglijentă a dus societatea la ruină. Celce este încredințat cu administrația unei averi străine, trebuie să procedeze cu atențiune mai mare decât un simplu comerciant. Prin urmare foștii membri ai direcțiunii sunt în senzul §. 189 al L. C. solidar responsabili pentru daunele, cari stau în nex causal cu lipsa lor de atențiune. *Curia reg. a aprobat sentința tablei reg.* pe baza motivelor sale, dar și din motiv, că forul inferior a constatat consecuențele neglijenței acuzaților și fiindcă față cu aceasta acuzații ar fi avut datorința de a dovedi, că păgubirea părților n'ici atunci nu s'ar fi putut evita, dacă acuzații ar fi observat precauțiunea de lipsă.

Concluziunile din acest caz și din deciziunea Curiei reg. aflăm de prisos a le mai trage; o vor face aceasta membrii direcțiunii interesați — singuri.

AVIZ!

Abonenții cari nu și-au achitat abonamentul sunt rugați din nou să binevoiască a trimite numai decât, deoarece administrația va sista după 8 zile trimiterea ziarului pe mai departe acelora, cari nu vor plăti. Ne-am hotărât, că d'aci încolo să nu mai trimitem pe credit. Excepțiune nu putem face cu nimeni.

Administrația ziarului.

NOTAȚI.

ARAD, 4 Martie n. 1908.

— **Andrássy în audiență.** Din Viena se telegrafiază, că ieri la oarele 11 a. m. ministru de interne a fost primit în audiență de M. Sa la castelul din Schönbrunn. Ministrul a comunicat M. Sale despre chestiile curente între cari și despre chestia sufragiului universal.

— **Di Alexandru Lupu, colonel i. r.,** a fost distins de Maj. Sa cu titlul și caracterul de general. Felicitările noastre!

— **Alegerea de deputat la Tiszahát.** Ieri s'a ținut alegerea de deputat în cercul Tiszahát com. Bereg. Candidați au fost doi și anume Máthé László dizident și Kallós Tivadar independent. Máthé a obținut 1893 de voturi din 2623 câte și astfel președintele alegerii l-a declarat pe Máthé de deputat ales al cercului Tiszahát.

— **Cununie.** Anunțăm cu deosebită plăcere cununia gingașei d'șoare *Valeria*, fiica amicului nostru Tr. I. *Magler*, protopopul tractului Buteni cu dl *Constantin Lazar*, candidat de preot, Prăjești, care se va celebra Sâmbătă d. a. la oarele 4, în biserica gr. or. rom. din Săturău. Dorim tinerei părechii toate fericirile.

— **Operă.** Aseară s'a cântat la teatru pentru cea dintâia oară în stagiunea aceasta, »Cavaleria Rusticana«, alui Mascagni, — cu d-na Vlașak în Santuzza, d-na Zalay în Lola și dl Cav. Ferrari D'Albaredo în Torredo.

D-na Vlașak ca totdeauna a cântat conștiincios și bine, redându-ne pe cât i-a fost în putință mai credincios o Santuzza frământată de toată durerea și dragostea pentru necredinciosul iubit.

Foarte bine d-na Zalay Margarata, care ne-a înfățișat o Lola adorabilă, dar puțin cam fără pornire în cânt.

În Torredo dl Ferrari a fost pur și simplu, italian. Când cortina eră încă lăsată, din Intermezzo, — s'a înălțat armonios și dulce cântul

lui Torredo; ar fi putut să se spue că e ori cine, căldura accentului însă ne lăsa să ghicim: E Ferrari! A fost neasemănat de bine în scena de adlo, cu mama sa, când plecă să se bată în duel cu Alfio și atât de cu pornire încât e îndușăiat întreg auditorul. Ferrari rămâne pentru noi, magnetul impulsiv ce ne mână spre teatru în serile de operă.

Felicităm pe dl Ferrari și-i împărtășim ca totdeauna sincera și entuziasta noastră admirațiune.

— **Inundări în Bihor.** După cum se anunță din Beluș, Crișul-negru în urma multelor ploii a crescut cu 5 metri leșind din alviă și inundând satele Salonta, Tulca și Ațiuș. Lucrările de scăpare au început. Pagubele se urcă la 60.000 coroane.

† **Costa Cucu**, unul dintre cei mai harnici industriași români din Oravița, bărbat cult, vice-prezident al Reuniunii de cântări, naționalist bun, a încetat subit din viață.

Despre trecerea la cele eterne, îndurerata familie a trimis următorul anunț funebrel:

Cu durere sfâșietoare aducem la cunoștință neamurilor și prietenilor că iubitul nostru fiu, soț, tată, frate și ginere **Costa Cucu**, proprietar în Oravița, și-a dat nobilul suflet în mâinile Creatorului în 3 Martie c. n. la clasul 7 dimineața în al 35-lea an al vieții și al 9-lea an al fericitei sale căsătorii. Rămășițele pământești ale defunctului se vor așeza spre odihnă veșnică în cimitirul gr. or. român din Oravița-mont, Mercuri la oarele 3 d. a. Oravița, la 2 Martie st. n. 1908. Fie-i odihna lină! Aurelia Cucu născ. Morariu, soție, Stefanla și Costa, copii, Elena Cucu, mamă, Rudolf Cucu, frate, George și Sidonia Morariu, socri.

Trimitem celor în jale adânc simțitele noastre condolențe.

— **Concertul și petrecerea cu dans**, anunțăm pe 7 Martie a. c. în urma morții subite a iubitului și neuitatului vice-președinte al Reuniunii române de cântări din Oravița-mont, *Costa Cucu*, în semn de jale adâncă s'a sîstat, nu se va ține. *Prezidiul Reuniunii.*

— **La fondul de 20 bani al »Reuniunii socialilor români din Sibiu«** pentru cumpărarea unei case cu hală de vânzare au mai dăruit: poetul *George Coșbuc* (București), *P. Similon*, *E. Vințeler*, *D. Sândeianu*, *I. Henteș*, *Ș. Roșca*, funcț. la »Albina«, *I. Dobrotă*, inv. (Sibiu), fiecare câte 20 bani, *I. Brenciu*, funcț. la »Albina«, 40 bani. *Dr. Enea Papiu*, adv. »Ardeleana« (Orăștie), în amintirea răposaților săi părinți 2 cor. 50 bani și *Vic. Tordășianu*, prez. 10 bani.

— **»Reuniunea română de înmormântare din Sibiu«**, și-a ținut în 2 Februarie c. a 8-a adunare generală. Președintele-director *Lucuța* între altele aduce cuvinte de laudă generosului mecenat al reuniunii, domnului căpitan *Toma*, care prin donațiunea sa a pus temelii azilului neputincioșilor și a orfanilor noștri scăpați. Secretarul *Vic. Tordășianu*, citește raportul general despre activitatea Reuniunii în 1907, care se ia cu aprobare la cunoștință. La propunerea membrului prof. *T. Popovici*, socotelile în regulă purtate pe 1907 se aprobă. Adunarea a mai votat mulțumită mecenatului căpitan *I. Toma*, cum și întemeietorilor fondului »Azilului«, președintelui *P. Lucuța* și secretarului *V. Tordășianu*, și cu considerare la faptul, că suma dăruită până acum acestui fond de dl *Lucuța* a de 454 cor. și cea de dl *Tordășianu* e de 338 cor., direcțiunea a fost îndrumată să ia măsuri, ca darurile acestor doi binefăcători ai noștri, să se tracteze ca fonduri deosebite și să poarte numele lor. Cauza cumpărării unui loc pentru »Azil« a fost viu discutată și direcțiunea lor a fost îndrumată a continua cercetările. În locurile vacante din comitet au fost aleși cu mare însuflețire domnii *Timotei Popovici*, prof. semin. și *Babist I. Bolu*, paroh în Sibiu, suburbiul Iozefin.

Toate damele se facideal de frumoase prin efectul bun al

CREMEI MAKOI-IDEAL

care adevăratește nenumăratele crisori de mulțumită.

Face să dispară roșoșă feței, pistruiele, petele de ficat ștoate necurătenile pielei.

Prin folosirea cremei Ideal ajungem să avem o față curată, fragedă, catifelată și fină! De aceea vă rugăm ca la comandă să ne scrieți precis dacă fața e grasă sau uscată.

Secapătă numai la însuși fabricantul:

KUDAR LAJOS Szent László, gyógyszerár — — Makó Ujváros — —

— 1 borcan de cremă Ideal 1 cor. —

Pudra Ideal 1 cor. Săpun Ideal 70 fl.

Comandele prin postă se satisfac repede și punctual.

Preparatele medicale și chimice au fost premiate în expoziția igienică internațională din 1879 cu medalia de aur, cu crucea de metal franceză și cu diploma de distincție.

— **Țigani falsificatori de bani.** Zi de zi au sosit arătări la poliție despre o bandă de falsificatori de bani, care cu bani falși a inundat întreg Aradul. În fine, poliția a pus mâna pe doi din bandă. Un polițist a pus la gară mâna pe un țigan care l-a fost suspect. La poliție a spus că-l cheamă Anton Florian. La scotocire au aflat la el formulare din lut pentru fabricarea de piese de 10—20 fil. El neagă însă că le-ar fi fost folosit la fabricarea de bani, ci la înfrumusețarea căldărilor. Mai târziu a fost prins un al doilea țigan la acesta însă nu au aflat nimic.

— **Din Surducul mic ni-se scrie:** În 17 Febr. 1908 s'a ținut sinodul protopopesc ordinar al cărui membru sunt și eu. În raportul ce ni-s'a cetit am auzit mai multe date, ect., dar mai bine mi-a plăcut, când ni-s'a spus, că examenele din trecut s'au dat mai bune, ca în anul trecut și anume: 6 cu foarte bine, 20 cu bun, restul suficient și numai unul a fost nesuficient, între cel clasificați cu foarte bun sunt următorii: Trifon Ardelean, Surduc, George Drăgoiu, Bujor, Vasiliu Brașovean, Furdia, Ioan Caba, Curtea, Simion Ioanoș, Marginea și S. Mihailovici, Sintești. P. Criștiu, econom.

— **»Logojana«.** Celebrul cântec al măestrului cântărilor populare Ioan Vidu »Logojana« a apărut acum armonizată pentru voce și pian în editura autorului. Credem, că facem bun serviciu publicului nostru iubitor de artă, îndemnându-l a-și procura această bucată aleasă de muzică, care a parcurs în calea-i triumfală toate unghiurile locuite de români. Costă numai 1 cor, 50 fil., și se poate comanda la Coloman Nemes în Lugoș, la librăria arhiepiscopalească Sibiu, librăria Ciurcu și Mureșan în Brașov și la librăria diecezană în Arad.

— **Primirea elevilor în institutul surdo-mușilor din Timișoara.** Inspecționarea institutului subvenționat de stat a surdo-mușilor din Timișoara la finea lunii iunie a. c. va lua elevi pe anul școlastic viitor.

Pentru primire în institutul de sus numit acei părinți pot petiționa, a căror prunci în etate de 7—10 ani sunt și în comitatului Timișului, Caraș-Severinului sau în Torontoa locuiesc.

În clasele superioare se primesc și de acei elevi, cari nu sunt muși din naștere și așa mai târziu au asurzit.

Primirea în școala surdo mușilor dela Inspecționarea institutului trebuie cerută, petițiunea însă la direcțiunea institutului să fie trimisă.

La petițiune următoarele documente sunt de lipsă a le alătura:

- extras de naștere (carte de botez);
- atestat dela medic, în care se dovedește cauza asurzimei;
- testimoniu de altoire;
- testimoniu dela comună, în care arată starea materială a părinților, în caz că acest testimoniu e de paupertate, petițiunea e scutită de timbru.

e) acei părinți acărora starea materială le permite de a plăti pentru susținerea pruncului în școală, sunt îndatorați a alătura la petițiune o revelațiune juridică, în care se deobligă, că vor plăti regulat ratele prescrise.

Tipăriturile de lipsă pentru suplimentele de sub punctele b. și d. se capătă gratuit dela direcțiunea școlale.

Acel părinte, cari pentru susținerea pruncului la an 200 de cor. sau cel puțin 100 de cor. plătesc, vor fi prorogătați.

De elevi fără avere institutul se va îngriji. Părintele însă e îndatorat cu documente a arăta că e neapt să plătească.

Didactru pe an e 40 cor. Părinții fără avere și de aceasta sumă mică vor fi scutiți.

Pentru proviziune la fiecare lună e de plătit rata, didactru însă în două rate se poate solvi.

De haine părinții sunt îndatorați a se îngriji. Rugăm interesații, ca petițiunile cât mai de curând, dar mai târziu până la 15 Iunie a. c. să le trimită la direcțiunea institutului surdo-mușilor din Timișoara.

— **Proprietarul Harries s'a dus să facă o vânătoare de vulpi la moșia sa din apropierea râului Severn.**

Câinii au dat de urma unei vulpi bătrâne care a fugit către râu.

Vulpea a ajuns la tunelul de sub riu pe unde duce cale ferată, a intrat acolo și câinii după ea, și mai târziu și vânătorul călare. Peste puțin timp a auzit însă zgomotul unui tren care a intrat în tunel. A privit înapoi și l-a cuprins groaza; a început să fugă cu calul mâncând pământ. Câinii ca și cum ar fi simțit primejdia au început să fugă cu luteala fulgerului să iasă afară.

Au ajuns la sfârșitul tunelului, când trenul era numai la câțiva pași de ei. Conducătorul trenului are să-l mulțumească viața vânătorului.

Acela a observat vestmântul roșu al vânătorului, a încercat să oprească mersul repede al trenului, căci altcum vânătorul cu câni și cu vulpe cu tot ar fi perit acolo. Câinii așa de tare s'au speriat în cât au fugit cu vulpea dimpreună, și numai după ce a stat trenul au sfârșit cu ea.

Harries a dăruit mașinistului mai multe mii de lei căci numai lui îi poate mulțami, că a rămas în viață.

— Prin efectul miraculos al cremei „Aranka de Mintschek“, orice damă se face frumoasă ca 'n basme. Prețul unui borcan 1 coroană. Săpun »Aranka« 70 filer. apă de spălat »Aranka« 1 cor., pudră »Aranka« 1 cor., mare 2 cor. Cine dorește să aibă un păr frumos blond să folosească apa de păr »Aranka«. 1 sticlă 1 cor., una mare 2 cor. Cui îi încărunțește părul să folosească regeneratoarea de păr 1 sticlă 2 cor. Se pot căpăta numai la fabricatorul: laboratorul chimic Mintsek Géza. Kecs-kemét.

Concert, petreceri.

Corul vocal gr.-cat. rom. din Nădlac sub conducerea dlui Inv. Constantin Savu aranjază concert împreună cu joc, Duminecă, la 8 Martie n. 1908 în sala cea mare a hotelului »Hungaria« din plășă. Comitetul aranjator. Inceputul la orele 8 seara. Venitul curat este destinat pentru fondul corului și pentru înființarea unei »Bibliotecii populare.

— Reuniunea de cântări și muzică ort. rom. din Varadia invită la concertul împreună cu teatru ce se va ține Duminecă, la zăpostire, în 24 Februarie v. 1908 în ospătăria mare din Varadia.

— Corul român din Vașlova invită la producțiunea ce o va aranjă Duminecă, la 24 Febr. (8 Martie) 1908 în sala hotelului »Cerbul de aur« din Bocșa-montană cu scop bisericesc cultural. Inceputul la 8 ore seara.

Ultime informațiuni.

Din Croația.

Coaliția croato-sârbă, contra revizuirii regulamentului camerei. — Punearea sub acuză a banului.

Joi reîncep iar ședințele regulate ale camerei ungare și disidenții obstruiază mai departe proiectul regulamentului camerei. În această luptă vor mai câștiga tovarăși, — afară de naționaliști, socialiști și democrați — și pe croați, cari vor veni Joi la ședință cu toate că nu au hotărât nimic, cu privire la revizuirea regulamentului camerei.

Putem lua ca sigur, că și ei vor obstrua amendamentul despre revizuirea regulamentului camerei.

Din Zagreb se telegrafiază, că azi Mercuri va ține coaliția croato-sârbă ședința de constituire.

Obiectul cel mai însemnat al ședinței va fi, ce fel de poziție să ia cu privire la revizuirea regulamentului camerei.

Membrii coaliției croato-sârbe sunt deja în Zagreb unde de câteva zile discută, ce

fel de atitudine să aibă cu privire acum la deschiderea camerei croate.

În conferința de azi va fi vorba numai despre atitudinea ce o vor lua cu privire la revizuirea regulamentului camerei, deoarece croații încă astă-seară vor merge la Budapesta pentru a lua parte la ședința de mâne a camerei ungurești.

Economie.

Reuniunea rom. agricolă sibiiană. Vestim prin aceasta pe membrii »Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiu«, că subsemnatul comitet central în primăvara anului curent va împărți între membri în mod gratuit semințe de trifoiu, de napi de nutreț, de lufernă și eventual și semințe de flori, de legume etc.

Cereri pentru împărțire să se înainteze la comitet, cel mai târziu până la 15 Martie n. c.

Membrii împărțșiții anii trecuți cu semințe sunt rugați a ne raporta despre modul de producere la cultură și despre rezultatele obținute.

Sibiiu, 23 Februarie n. 1908. Comitetul central al »Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiu«. Pant. Lucaș, președent. Vic. Tordășianu, secretar.

Bursa de mărfuri și efecte din Budapesta.

Budapesta, 4 Martie 1908.

INCHEEREA la 1 ORĂ.

Orău pe Apr. 1908 (100 klg.)	24.42—24.44
Secară pe Apr.	21.40—21.42
Ovăș pe Apr.	15.98—16.—
Cucuruz pe Mai 1908	13.46—13.48

INCHEEREA la 4 ORE.

Orău pe Apr.	24.46—24.48
Secară pe Apr.	21.54—21.56
Ovăș pe Apr.	16.04—16.06
Cucuruz pe Mai 1908	13.50—13.52

Prețul cerealelor după 100 klg. a fost următorul:

Orău

de Tisa — — — —	23 K.	10—24 K.	70 fil.
Din comitatul Albei — — —	23	30—24	20
De Pesta — — — —	22	70—24	30
Bănățenesc — — — —	23	20—24	—
De Bacica — — — —	23	40—24	15
Săcară — — — —	20	80—20	90
Orzul de nutreț, calitatea I.	15	—15	20
» de calitatea II — — —	14	80—15	—
Ovăș — — — —	16	10—16	40
» — — — —	15	60—15	80
Cucuruz vechiu — — — —	—	—	—
» nou — — — —	13	15—13	35

BIBLIOGRAFIE.

A apărut: »Luceafărul« nr. 5 cu următorul sumar: Dr. I. Borcia, »Peste puterile noastre« de Björnsterne Björnson. Simina Brân, Unul cântăreț (poezie). Al. Ciura, Aduceri aminte. Vasile G. Militaru, Scrisoare (poezie). D. Teodorescu, Prietini vechi, navelă din popor. I. Duma, Dări de seamă: M. Sadoveanu, Vremuri de bejenie. Cronică: Conferințele despărțământului Sibiiu. Expoziția de copii din Băsești. Din Germania. Reviste și ziare. Știri. Posta redacției. Posta administrației. Bibliografie. Ilustrațiuni: Expoziția de copii din Băsești. Banca românească »Codreana«. Casa lui »Badea Gheorghe« din Băsești.

Posta Administrației.

Ioșif Bogoevici. Baniz. Am primit 12 cor. ca ab. până la 1 Iulie 1908.

Redactor responsabil Ioan N. Iova.

Editor proprietar George Nichin.

Dacă târguiți din articolele anunțate în ziarul nostru, vă rugăm ca la comandă să amintiți unde ați cetit aceste anunțuri.

Un comis român

perfect în branșa băcăniei, isteț-inteligent, cunoaște și limbile germane și maghiare în graiu și scris!

Angajează momentan sub condițiuni favorabile!

Victor Onițiu, comerciant. Sibiu.

În bică răsă de «BERN» de 18 luni aflat de apt de comisiunea de răsă, se află de vânzare la prețul
IOAN IONESCU
Sibielly. (com. Timiș).

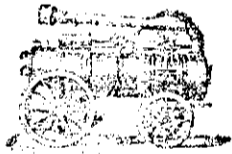
Szatmáry Mihály

MEȘTER DE CAZANE

Szeged, strada Pille nr. 25.

Întreprindere atât în loc cât și în provincie tot felul de reparări de cazane, mașini și locomobile la moare de aburi și fabrici de șpirț. Aceste le efectuează cu prețuri favorabile și pe lângă garanție.

La chemare prin scris, vin în persoană ori și unde.

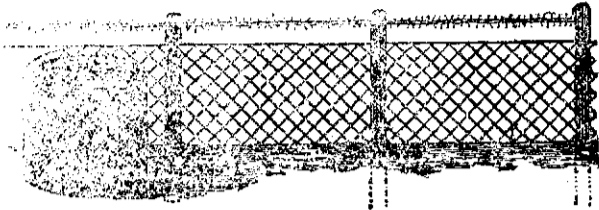

Sontağ Márton

fabrică de somiere de sârmă, zifuri pentru trăsuri și de site

Kassa. Str. Szerescsen Nr. 1.

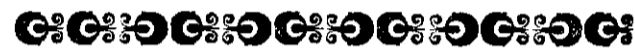
Fac tot felul de grilaje de sârmă, dela cele mai simple până la cele mai împodobite. Fac rețele de sârmă pentru îngrădirea

curților de fazan, păduri, vii, grădini de poame, curți, parcuri și curți de galițe, ciururi de pământ și nisip

Ștergătoare de picioare din sârmă

cu un cuvânt tot felul de obiecte de sârmă. Somiere elastice de sârmă și zifuri elastice de sârmă de oțel. Grilagiurile făcute după model sunt ieftine și întrec toate grilagiurile prin tracție și practicitate.

Rugăm a observa firma!

Cumpăr

cu prețul cel mai ridicat și vând dela domni haine bărbătești folosite, blăni de călătorie, mobile folosite, casse „Wertheim“, dulap de ghiță, unelte de călărit, hamuri, puști și fere vechi, precum și metaluri ori cât de mari și mici.

Tot aci se poate găsi dela licitație luate, 500 bucăți de stofă fină pentru haine cu 5 și 6 fiorini pentru un costum.

Localul prăvăliei mele din Maiu este strada Asztalos Sándor (casa Grabner). Prăvălia de mobile se află pe Arpád-tér nr. 5 în colț (în casa bisericii izraelite)

După dorință merg și acasă și în provincie chemat print'o carte poștala.

Cu toată stima IULIU HERZFELD.

Urmașul lui Bumbera Imre
BUMBERA ISTVÁN

croitor preotesc și civil. • Furnis. preotesc din loc. Oradea-mare. (Nagyvárad)

Am onoare a aduce la cunoștința onor. preoți că mi-am sosit pentru sezonul de toamnă și iarnă postavurile negre, cari își păstrează culoarea și le țin în magazinul meu bine asortat, pentru comanda din provincie ajunge o reverendă de model, sau o haină, la dorință mă duc ori unde cu plăcere pe cheltuiala-mi proprie.

Tot asemenea țin în magazin postavurile eele mai noi și moderne din patrie, franceze și engleze pentru tot felul de pardesie și paltoane de iarnă.

Czernoczky Mihály

magazin de ghetete pentru dame și bărbați.

ARAD, Kossuth utca 67.

Fabricație proprie. Prețuri ieftine.

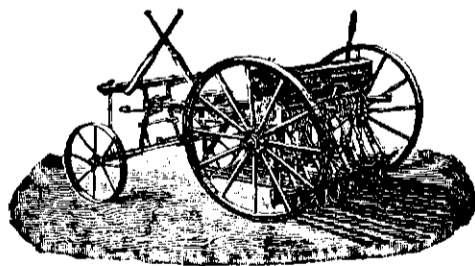
Ghete de șevro pentru domni	11:40	cor
» box	11:60	»
» șevro cu bumbi p dame	10:90	»
» cu șirete pentru dame	9:60	»
» box cu șirete p. dame	8:30	»
» pele de vițel p. dame	7:60	»
Jumătăți de șevro brun	9:01	»
Jumătăți de șevro	7:60	»
Jumătăți de căprioară	6:40	»
Ghete tari de muncitori dela	7:—	cor.
Ghete de copii dela	3:—	cor.

Czernoczky Mihály
măiestru păpuțar.

Kovarik F. și I.

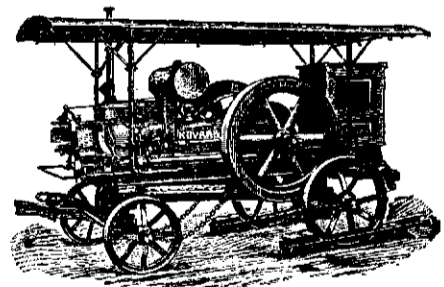
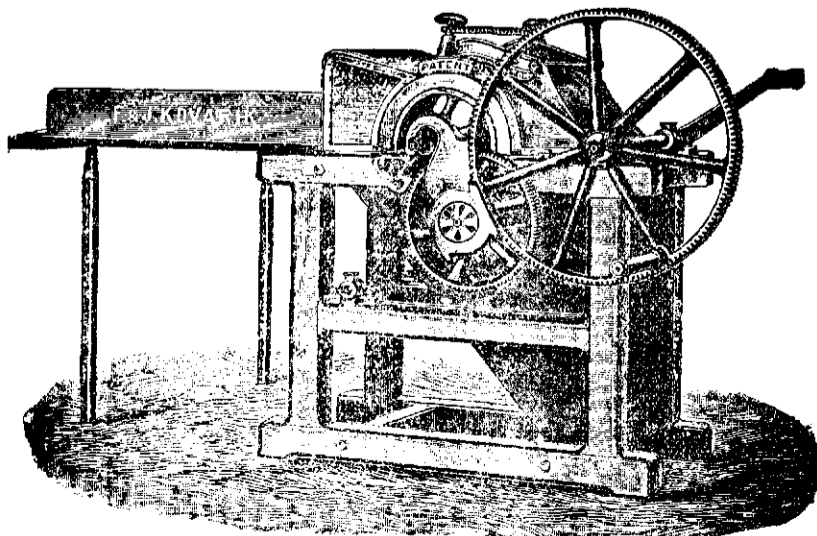
Fabrică de mașini și turnătorie de fer de Prosznitz.

Budapesta, V., piața Szabadság 14.

Cataloguri de prețuri se trimit portofranco.

Motoare recunoscute cu funcționare sigură aparate pentru pomparea gazului, instrumente de îmblătit, mașini favorite de

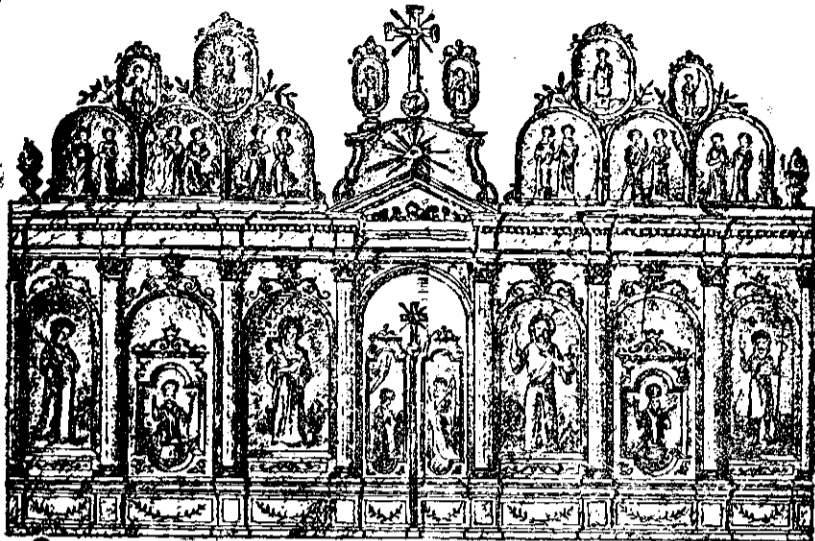
Se caută agenți de :: încredere. :: :

sămănat adânc și la suprafață, mașini de arat, cosit și alte mașini agricole, fabricațiile cele mai bune.

Kelemen Márton,

atelier de altare și statui de lemn.

Győr, strada Andrássy 19.

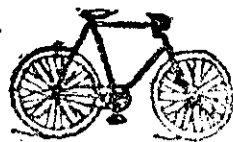
Lucrează altare în stil și străni, scaune de cuminecat, cristelnițe, icoane în relief, tronul Mariei, și tot felul de

● ● statui sfinte. ● ●

Plan și proiect de preț trimit cu
— plăcere. —

Johann Nedits

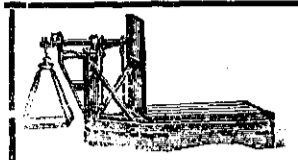

Ferar de instrumente, lăcătuș de mașini și mecanic.

Versecz, Barosplatz.

Recomandă onoratului public, fabricatele sale proprii, ca

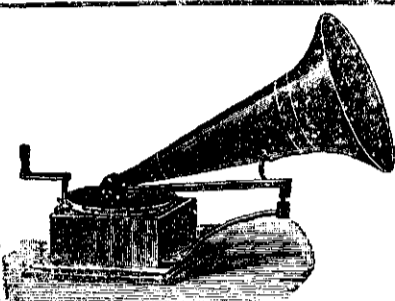
Biciclete,
Fântâni,

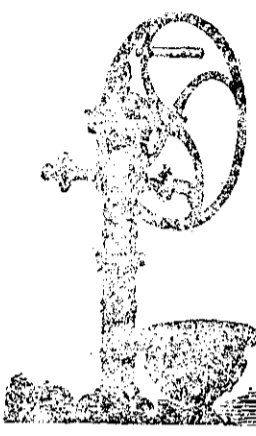
Cântare,
Pumpe,

Stropitoare cu peronosporă, de rechisite.

Conducte de cauciuc, și
Gramofone,
cu prețurile cele mai ieftine.

Repara-
turile, sau
ori-ce co-
mandevor
fi execu-
te cât se
poate de
bine. - - -

Prin reclamă la progres!

Fondat la 1858.

Telefon Nr. 459.

Müller I. și Fiul

fabrică de văpsit haine, curățitorie chimică și spalătorie de rufe, în aburi.

ARAD, fabrica și cancelaria: Tököly Imre utca 40—42.

Magazine de primit hainele: Józsefföherceg ut II sz. Foray u. 2 b. Asztalos Sándor 2—3 sz.

Magazine de adunat haine în provincă: Deva, Brașov, Gyulafehérvár, Segesvár, Vajdahunyad, Szászváros, Székelyudvarhely.

Aducem cu stimă la cunoștința on. public că fabrica noastră, cu reputație regnicolară care există de 50 de ani,

de văpsit haine, curățitorie chimică și spalătorie cu aburi

am mărit-o și ne-am procurat mașinile cele mai moderne și așa poate rivaliza nu numai cu fabricile din țară ci cu oricare fabrică din străinătate.

Curățim sau văpsim chimic, tot felul de haine de damă și bărbătești, haine de copil, întregi, fără să fie desfăcute, mai departe stofă de mobilă, perdele, broderii, dantele, mănuși, blănuri ș. a.

În fabrica noastră de văpsit rufe cu aburi care e montată din nou cu mașini excelente, le spălăm curate ca zăpada, fără vr'o leșie care ar siriță rufe, dar mai ales gulere, manșete, cămeși bărbătești ș. a. ceri fiind lustruite cu mașina noastră, par a fi noi.

Mulțumind părtinirea de până acum a on. public o solicităm și mai departe

Müller I. și Fiul.

Expedarea pe postă să execută prompt și cu îngrijire.